

צרעה לוקה שש – For eating a צרעה one receives lashes six times

Overview

לאוין ruled that if one ate a צרעה he receives six מלקות for the six פסוק associated with eating a צרעה. There is seemingly another פסוק which should add another לאו concerning eating a צרעה. There is a dispute between רש"י and תוספות as to why this לאו is not included.

פירוש הקונטרס דהא דכתיב בקדושים¹ –

that - **פרשת קדושים**, explained, concerning that which is written in אל תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה וגומר –
‘You shall not abominate your souls with the cattle and the birds and all that crawls the ground, etc.’; -

לא חשיב ליה דבגדולים מיירי דלא כתיב שרץ –

He does not count this prohibition of אל תשקצו as a seventh לאו for eating a צרעה, for this לאו is concerning larger animals since the term שרץ is not written in this פסוק, and a צרעה is a שרץ. And רש"י explains -

ולשון שרץ דבר שהוא נד בארץ ואינו נראה אלא על ידי שירוצו מפני קטנו –

And the expression שרץ refers to something which moves on the ground, but it cannot be seen, because of its smallness, unless it is creeping. Therefore since the term שרץ does not appear in the פסוק of אל תשקצו, we assume that it is not discussing (small) insects, but large animals.

רש"י disagrees with תוספות:

וקשה דבפרק ד' מיתות (סנהדרין נט, ב:) דרשינן וכל חיה הרומשת² זה הנחש –

And there is a difficulty with פרש"י that only שרץ refers to creeping animals, for in מיתות ד' פרק we interpret the verse of הרומשת to refer to the snake -

משמע דרמישה הוה נמי בדבר הרוחש כמו נחש שהולך על גחונו –

This indicates that the term רמישה is also used for something which slithers like a snake that travels on his stomach. The question is that in the פסוק of אל תשקצו it mentions תרמוש האדמה; ובכל אשר תרמוש האדמה; the term תרמוש should include creeping insects, why therefore is there not an additional לאו for צרעה from the פסוק of אל תשקצו.

¹ והבדלתם בין הבהמה הטהרה לטמאה ובין העוף הטמא לטהר ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה. The פסוק reads: ויקרא כ, כה.
ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא'.

² ברש"י א, כה. See 'Thinking it over'.

ותירץ הרב יעקב דאורלין"ש דההוא קרא³ איירי בח' שרצים⁴ –

And the ר"י דאורלין"ש answered; that אל תשקצו of פסוק is discussing specifically the eight שרצים –

דאמרינן במעילה בפרק קדשי מזבח (דף טז, ב ושם) במובדלים ממך דיבר הכתוב⁵ –

As the גמרא states in מסכת מעילה in פרק קדשי מזבח that the פסוק of אל תשקצו is discussing creatures that are separated from you –

דכתיב בסיפא דקרא אשר הבדלתי לכם לטמא והיינו ח' שרצים שהן טמאים:

For in the end of the פסוק of אל תשקצו it is written לטמא (which I have separated from you for they are מטמא), and this is referring to the ח' שרצים which are טמא (when they are dead); as opposed to other insects which are not מטמא (even) when they are dead. The צרעה is not one of the ח' שרצים, therefore it is not included in the לאו of אל תשקצו.

Summary

רש"י maintains that the term תרמש would not include a שרץ, therefore the פסוק of אל תשקצו (which does not mention שרץ) cannot apply to a צרעה which is a שרץ. According to תוספות the term רמש does apply to שרצים, however the פסוק of אל תשקצו cannot apply to a צרעה, since it is specifically referring to the ח' שרצים only (and not to a צרעה).

Thinking it over

גמרא proves that the term רמש (ת) refers to שרצים as well since the גמרא interprets the term הרמשת וכל חיה נחש to mean the נחש who is רוחש and slithers על גחונו. However that פסוק is written before חטא עה"ד when the נחש walked upright. Indeed the גמרא in סנהדרין quotes, says concerning this פסוק that דרשה; חבל על שמש גדול שאבד מן העולם מן העולם; indicating (seemingly) that this פסוק is before חטא עה"ד! What is תוספות proof?!⁶

³ The פסוק in this ובכל אשר תרמוש האדמה ר"י דאורלין"ש is referring to the words of

⁴ In יא, כט-ל the ויקרא (שמיני) יא, כט-ל mentions eight שרצים which are מטמא (when dead). No other שרצים are מטמא.

⁵ The גמרא there is discussing the view of ר' יוחנן who maintains that אכילת שרצים is כעדשה (just as the שיעור (איסור אכילה) אל תשקצו which begins with (inferring an אכילה) and concluding לטמא (referring to טומאה) to teach us that שיעור טומאה is אכילה. The גמרא then cites another שיעור אכילה כשיעור טומאה. בכזית אכילת שרצים ר' יוחנן of מימרא that ר' יוחנן resolves this contradiction, saying that אשר הבדלתי לכם לטמא is only by the ח' שרצים which the פסוק of אל תשקצו is referring to; for it concludes לטמא, indicating that we are discussing only the ח' שרצים which are distinct because they are מטמא.

⁶ See ח"ב אות קמד and תוספות הרשב"א ובהגהות זהב שבא שם אות נ.